

Irodalom a mikrofon előtt.

A rádióban elhangzó irodalom: *hangos könyv*. Amint a szemnek való könyv jó papírt, kitűnő szedést, jól olvasható betűket, okos tipografizálást kíván, úgy a hangos könyv is igényel bizonyos kellékeket. Jó mikrofonhang, színes, de nem színpadias előadás, sajtóhiba, azaz nyelvbörlésmentesség a fő technikai szükségességek. Általános tapasztalat, hogy az írók egyrésze rossz előadó. Viszont a közönség sokszor az írónak hangbeli bemutatkozására is kíváncsi; az író rádióból hozzáférhető személye érdekli. A megoldás egyszerű: a rossz mikrofonhangú vagy rosszul előadó író mutatkozzék be műve előtt három-négy mondatban, azután jöjjön a műve hivatott előadó tolmácsolásában. Ez az előadó azonban ne legyen színész. Amint vannak kitűnő pódiumelőadók, úgy nevelendők kitűnő mikrofonelőadók is, akik sohasem szerepelnek színpadon. Legjobb mai szavalóink nem színészek.

A mikrofon elé kerülő irodalmi mű hanghatásra legyen felépítve. Ez ma még nincsen így, ezért a novella talán a legkevesebb ember által hallgatott műsorszám valamennyi között. A mikrofon a mikrofon, számára való írni-nemtudás vagy nemakarás miatt, súlyos sebeket ejtett az elbeszélő irodalmon.

Mi segít itt? A passzív kiválasztás nem. A csak úgy behozott anyagban elsikkad a jó is. Cselekvő, kezdeményező, útmutató szellem kell. A hanggal dolgozó írók kiválogatása és serkentése. Az írók felolvasásra való meghívása helyes elv, de az úgynevezett márkás név, a divatosság még nem mikrofontgarancia. A mikrofon külön világ, mely csak maga termelheti ki a márkáit. Amint a németeknél, angoloknál és amerikaiaknál meg is tette.

Eddigi tapasztalatunk: a költők egy-két kivétellel elszomorítóan rossz

szavalók. Csak szavalóművésszel engedjék verseiket mikrofon elé. A színész azonban ritkán egy a szavalóművésszel.

Színjáték — hangjáték.

A színjáték szemnek és fülnek szól. A mikrofon szempontjából több is, kevesebb is a kelleténél. Nem azonos a hangjátékkal. A hangjáték tagadása kényelmes, azonban nem művészi helytállásból fakadó felfogás.

Hangjáték van. A hangjáték a mikrofon művészetének legmagasabbrendű, tehát legnehezebb kifejezési formája. A rádió kezdkorában tartott meddő hangjátékpályázat nem azt bizonyítja, hogy nincs. A németeknél van hangjáték; az angoloknál szintén van. Ott rendezők is vannak hozzá, akik a színpadtól függetlenül, a rádióban magában nőttek fel.

Divatos elintézni a hangjátékot a némafilmmel való összehasonlítással. A némafilm csak első lépcső volt, átmenet a hangosfilmbe. Ma már halott dolog; művészete hasznavehetetlen. Így van a hangjáték is, csak átmenet a televíziós szín- és hangjátékba. A televízió minden pillanatban itt lehet. Miért kell akkor meddő és már önmagában korai halálát hordó műfajjal kísérletezni, kidobandó melegágyban sápadtan nevelgetni? A hasonlat tetszetős, de megtévesztő. A hangosfilm kifejező művészete sohasem emelkedhetett volna a némafilm művészeti eredményei nélkül a mai fokra. A némafilm művészeti kísérletezései juttathatták csak a hangosfilmet oda, hogy ereje javát a hangművészi kihozására fordíthatta. Ilyen, művészi és technikai szempontból egyformán fontos közbeeső műfaj a hangjáték, mely kezdetleges formáival és törvényeivel már szolgálatokat tett — a hangosfilmnek.

Hangjátékra van író is, színész is. Törtetlen út a rendezése, kényelmes